Torstai 17. helmikuuta 2022

P9_TA(2022)0050

Kuolemanrangaistus Iranissa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. helmikuuta 2022 kuolemanrangaistuksesta Iranissa (2022/2541(RSP))

(2022/C 342/21)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Iranista,

— ottaa huomioon kuolemanrangaistusta koskevat EU:n suuntaviivat,

— ottaa huomioon ihmisoikeuksien puolustajia koskevat EU:n suuntaviivat,

— ottaa huomioon EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän (EU:n Magnitski-laki),

— ottaa huomioon Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) tiedottajan 30. tammikuuta 2022 antaman julkilausuman Narges Mohammadin tuomiosta,

— ottaa huomioon vuonna 1988 annetut pidätettynä tai vangittuna olevien henkilöiden suojelua koskevat YK:n periaatteet,

— ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston 18. maaliskuuta 2021 antaman julkilausuman, jossa pyydettiin tohtori Ahmadreza Djalalin välitöntä vapauttamista, ja sen 25. marraskuuta 2020 antaman julkilausuman, jossa Irania kehotettiin keskeyttämään hänen teloituksensa täytäntöönpano,

— ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvoston mielivaltaista vangitsemista käsittelevän työryhmän 20.–24. marraskuuta 2017 pitämässään istunnossa hyväksymän lausunnon Ahmadreza Djalalista (Iranin islamilainen tasavalta),

— ottaa huomioon vuonna 1966 tehdyn kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

— ottaa huomioon vuonna 1948 annetun ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

— ottaa huomioon vuonna 1989 tehdyn YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 144 artiklan 5 kohdan ja 132 artiklan 4 kohdan,

A. toteaa, että kuolemanrangaistuksen poistaminen maailmanlaajuisesti on yksi EU:n ihmisoikeuspolitiikan päätavoitteista;

B. ottaa huomioon, että YK:n mukaan Iranissa teloitettiin 1. tammikuuta ja 1. joulukuuta 2021 välisenä aikana ainakin 275 ihmistä, joiden joukossa oli ainakin kaksi nuorta rikoksentekijää ja kymmenen naista; panee merkille, että teloitusten lukumäärä asukasta kohden on Iranissa maailman suurin; ottaa huomioon, että Iranin viranomaiset ovat määränneet kuolemantuomioita mielenosoituksiin liittyvistä syytteistä ja teloittaneet ihmisiä, jotka oli asetettu syytteeseen laajalle levinneiden mielenosoitusten yhteydessä, mutta eivät ole suorittaneet minkäänlaista avointa tutkintaa vakavista väitteistä, joiden mukaan turvallisuusviranomaiset ovat käyttäneet liiallista ja tappavaa voimaa mielenosoittajia vastaan; ottaa huomioon, että Iranissa vankeja kidutetaan usein, mikä aiheuttaa huolta siitä, että vangeille annetaan kuolemanrangaistuksia väärien tunnustusten perusteella rikoksista, joita he eivät ole tehneet;

C. ottaa huomioon, että Iran määrää ja panee täytäntöön kuolemanrangaistuksia alaikäisille vastoin maalle lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaisesti kuuluvia velvoitteita; ottaa huomioon, että vuoden 2009 ja syyskuun 2020 välisenä aikana raportoitiin ainakin 67 nuoren rikoksentekijän teloituksesta; ottaa huomioon, että tammikuussa 2022 Iranissa kuolemantuomion täytäntöönpanoa odotti 85 nuorta rikoksentekijää;

D. ottaa huomioon, että kuolemanrangaistuksia määrätään suhteettomasti etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin, kuten belutši-, kurdi-, arabi- ja bahai-vähemmistöihin kuuluville; ottaa huomioon, että homoseksuaalisuus on kriminalisoitu rikoslaissa ja että hlbtiq-henkilöille määrätään kuolemanrangaistuksia; ottaa huomioon, että naisille määrätään kuolemanrangaistuksia, koska useat heitä suoraan koskevat lait ovat luonteeltaan syrjiviä;

E. ottaa huomioon, että kun Iran teloitti Ruhollah Zamin 12. joulukuuta 2020, se on Toimittajat ilman rajoja -järjestön mukaan teloittanut enemmän toimittajia kuin mikään muu maa; ottaa huomioon, että Iran on edelleen yksi maailman sortavimmista maista toimittajille ja että toimittajien ja tiedotusvälineiden häirintä on jatkuvaa;

F. ottaa huomioon, että Ruotsin ja Iranin kansalainen Ahmadreza Djalali, joka on tutkija Brysselin Vrije Universiteit -yliopistossa ja L'Università degli Studi del Piemonte Orientale -yliopistossa, tuomittiin lokakuussa 2017 kuolemaan valheellisten vakoilusyytteiden nojalla selvästi epäoikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä kidutuksen avulla saadun tunnustuksen perusteella; toteaa, että häntä pidetään ajoittain eristyksissä Evinin vankilassa;

G. ottaa huomioon, että useaan otteeseen on raportoitu epäinhimillisistä ja alentavista vankilaoloista etenkin Evinin vankilassa ja siitä, että tutkintavankeuden aikana ei ole tarjolla asianmukaista lääketieteellistä hoitoa, mikä on vastoin YK:n vankeinhoidon vähimmäissääntöjä;

H. toteaa, että Iranissa on mielivaltaisesti pidätettyinä muitakin EU:n kansalaisia; ottaa huomioon, että Iran ei tunnusta kaksoiskansalaisuutta ja rajoittaa siten ulkomaisten suurlähetystöjen mahdollisuuksia tavoittaa maassa pidätettyinä olevia kaksoiskansalaisiaan;

I. ottaa huomioon, että nyrkkeilymestari Mohammad Javad tuomittiin kuolemaan tammikuussa 2022, kun häntä oli syytetty ”korruption levittämisestä maailmalla”; ottaa huomioon, että painija Navid Afkari, joka kertoi tulleensa kidutetuksi väärän tunnustuksen antamiseksi, teloitettiin syyskuussa 2020; ottaa huomioon, että heidän tuomionsa liittyvät suoraan siihen, että he käyttivät rauhanomaisesti oikeuttaan sananvapauteen ja kokoontumiseen;

J. toteaa, että Mohammad Javadin ja Navid Afkarin tuomiot ovat osa urheilijoihin kohdistettujen tukahduttamistoimien tehostamista Iranissa;

K. ottaa huomioon, että Per Anger -palkinnon saaja Narges Mohammadi, joka johti kuolemanrangaistuksen vastaista kampanjaa Iranissa, tuomittiin äskettäin vielä kahdeksan vuoden vankeusrangaistukseen ja 70 raipaniskuun;

L. ottaa huomioon, että tunnettu ihmisoikeusasianajaja Nasrin Sotoudeh, joka kampanjoi muun muassa kuolemanrangaistuksen asteittaiseksi lopettamiseksi ja työskenteli laajasti sellaisten nuorten vankien kanssa, jotka on tuomittu kuolemaan heidän alle 18-vuotiaana tekemistään rikoksista, tuomittiin maaliskuussa 2019 vankeuteen 33 vuodeksi ja kuudeksi kuukaudeksi; ottaa huomioon, että Euroopan parlamentti myönsi Nasrin Sotoudehille vuonna 2012 mielipiteenvapauden Saharov-palkinnon tunnustuksena hänen ansiokkaasta työstään ihmisoikeuksien puolustamiseksi;

M. ottaa huomioon, että vuonna 1988 tapahtuneita poliittisten toisinajattelijoiden laajamittaisia tahdonvastaisia katoamisia ja summittaisia teloituksia ei ole tähän mennessä tutkittu mitenkään eikä kukaan ole joutunut niistä vastuuseen;

N. huomauttaa, että ihmisoikeusloukkausten vuoksi EU on toteuttanut vuodesta 2011 lähtien Irania vastaan rajoittavia toimenpiteitä, joihin kuuluvat vakavista ihmisoikeusloukkauksista vastuussa oleville henkilöille ja yhteisöille määrätty omaisuuden jäädyttäminen ja viisumikielto sekä kielto viedä Iraniin laitteita, joita voidaan käyttää maan sisäisissä tukahduttamistoimissa tai televiestinnän seurannassa; toteaa, että näitä toimenpiteitä päivitetään säännöllisesti ja niiden voimassaoloa on jatkettu 13. huhtikuuta 2022 saakka;

O. panee merkille, että sen jälkeen kun Ebrahim Raisista tuli presidentti elokuussa 2021, teloitettujen, myös naisten, määrä on kasvanut merkittävästi;

P. toteaa, että tietojen mukaan Iranissa murhataan joka vuosi raa'asti 400–500 naista niin kutsutuissa ”kunniamurhissa”; ottaa huomioon, että Iranin rikoslaissa sallitaan ”kunniamurhat” tietyissä olosuhteissa ilman rangaistusta; huomauttaa, että miehet ja naiset eivät useinkaan saa oikeutta heitä vastaan ”kunnian” nimissä tehdyissä rikoksissa; ottaa huomioon, että 5. helmikuuta 2022 Mona Heydarin mestasi hänen aviomiehensä, joka sitten marssi ympäri katuja hänen irtileikattua päätään kantaen maan lounaisosassa sijaitsevassa Ahvāzin kaupungissa; ottaa huomioon, että toukokuussa 2020 13-vuotiaan Romina Ashrafiin mestasi sirpillä hänen oma isänsä hänen ollessaan nukkumassa;

Torstai 17. helmikuuta 2022

Q. ottaa huomioon, että Yhdysvaltojen ulkoasiainministeriö on todennut, että Iran on viime vuosina edelleen ollut maailman suurin terrorismin valtiosponsori, kun se on tarjonnut poliittista, taloudellista, operatiivista ja logistista tukea useille ryhmille, jotka ovat paitsi EU:n terroristijärjestöjen luettelossa myös Yhdysvaltojen ulkomaisten terroristijärjestöjen luettelossa;

1. muistuttaa vastustavansa ankarasti kuolemanrangaistusta kaikissa olosuhteissa; kehottaa Iranin hallitusta keskeyttämään välittömästi kuolemanrangaistuksen käytön askeleena kohti sen poistamista ja muuntamaan kaikki kuolemantuomiot;

2. kehottaa Iranin islamilaisen tasavallan viranomaisia muuttamaan kiireellisesti maan islamilaisen rikoslain 91 pykälää siten, että siinä nimenomaisesti kielletään kuolemanrangaistuksen käyttö alle 18-vuotiaiden henkilöiden tekemistä rikoksista kaikissa olosuhteissa ja ilman, että tuomareilla on harkintavaltaa määrätä kuolemanrangaistus tai elinkautinen vankeusrangaistus, josta ei ole mahdollista vapautua;

3. ilmaisee syvän osanottonsa kaikkien viattomien uhrien perheille, ystäville ja kollegoille;

4. korostaa tarvetta varmistaa turvallinen ja suotuisa ympäristö, jossa on mahdollista puolustaa ja edistää ihmisoikeuksia ilman kostotoimien, rangaistuksen tai uhkailun pelkoa; tukee voimakkaasti Iranin kansan pyrkimyksiä elää vapaassa, vakaassa, osallistavassa ja demokraattisessa maassa, joka kunnioittaa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevia kansallisia ja kansainvälisiä sitoumuksiaan;

5. kehottaa Iranin viranomaisia luopumaan välittömästi kaikista syytteistä Ahmadreza Djalalia vastaan, vapauttamaan hänet ja maksamaan hänelle korvauksia sekä lopettamaan hänen perheensä uhkailun Iranissa ja Ruotsissa;

6. toistaa komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle sekä EU:n jäsenvaltioille esittämänsä kehotuksen tehdä kaikkensa estääkseen Ahmadreza Djalalin teloituksen;

7. kehottaa Iranin viranomaisia tekemään viipymättä yhteistyötä Teheranissa sijaitsevien EU:n jäsenvaltioiden suurlähetystöjen kanssa laadittaessa kattava luettelo EU:n ja Iranin kaksoiskansalaisista, joita pidetään tällä hetkellä vangittuna Iranin vankiloissa;

8. kehottaa kaikkia EU:n jäsenvaltioita antamaan yhdessä julkilausumia ja toteuttamaan diplomaattisia aloitteita, jotta voidaan seurata epäoikeudenmukaisia oikeudenkäyntejä ja vierailla vankiloissa, joissa pidetään ihmisoikeuksien puolustajia ja muita mielipidevankeja, myös EU:n kansalaisia Iranissa, ihmisoikeuksien puolustajia koskevien EU:n suuntaviivojen mukaisesti; kehottaa luopumaan viipymättä kaikista syytteistä kaikkia mielivaltaisesti pidätettyjä EU:n kansalaisia vastaan;

9. kehottaa Iranin viranomaisia vapauttamaan kaikki poliittiset vangit, myös ihmisoikeuksien puolustajat ja etenkin tunnetun ihmisoikeuksien puolustajan Narges Mohammadin, politiikan toimittajan Mehdi Mahmoudianin, joka tuomittiin äskettäin vielä 17 kuukauden vankeusrangaistukseen hänen kuolemanrangaistuksen vastaisesta työstään, sekä Saharov-palkinnon saajan Nasrin Sotoudehin;

10. tuomitsee kidutuksen järjestelmällisen käytön iranilaisvankiloissa ja vaatii lopettamaan välittömästi kaikkien pidätettyjen kaikenlaisen kidutuksen ja kaltoinkohtelun; tuomitsee myös käytännön, jossa pidätetyiltä evätään mahdollisuus puheluihin ja perheenjäsenten vierailuihin; ilmaisee vakavan huolensa siitä, että pidätetyillä ei ole mahdollisuutta oikeusapuun kuulustelujen aikana;

11. tuomitsee jyrkästi Iranin ihmisoikeustilanteen jatkuvan heikkenemisen, joka koskee etenkin etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvia ja perustuu järjestelmälliseen poliittiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen syrjintään; pitää valitettavana sitä, että kuolemanrangaistuksen käyttö mielenosoittajien, toisinajattelijoiden, ihmisoikeuksien puolustajien ja vähemmistöryhmiin kuuluvien rankaisemiseksi lisääntyy hälyttävästi;

12. kehottaa Iranin viranomaisia puuttumaan etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, kuten belutšien, kurdien, arabien, bahaiden ja kristittyjen sekä hlbtiq-henkilöiden, syrjinnän kaikkiin muotoihin ja vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta kaikki henkilöt, jotka on vangittu siksi, että he ovat käyttäneet uskonnon- tai vakaumuksenvapauttaan tai sukupuolisen suuntautumisen vapautta;

13. tuomitsee erittäin jyrkästi kuolemanrangaistuksen soveltamisen, kun kyseessä ovat samaa sukupuolta olevien suhteet, jotka ovat yhä laittomia Iranissa;

14. kehottaa Iranin viranomaisia kumoamaan välittömästi nuorisoväestöä ja perheen suojelua koskevan lain ja varmistamaan julkisten seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelujen saatavuuden, mukaan lukien turvalliset, lailliset, maksuttomat ja laadukkaat raskaudenkeskeytyspalvelut kaikissa olosuhteissa; muistuttaa, että naisten aborttien kieltäminen on sukupuolistuneen väkivallan muoto ja voi olla kidutusta tai julmaa, epäinhimillistä ja halventavaa kohtelua; tuomitsee jyrkästi Iranin viranomaisten uhkaukset säätää abortti kuolemanrangaistuksen alaiseksi ja kehottaa Iranin viranomaisia erityisesti kumoamaan tämän säännöksen viipymättä; kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä YK:n kanssa, jotta voidaan seurata tiiviisti uutta nuorisoväestöä ja perheen suojelua koskevaa lakia, sen vaikutusta äitiyskuolemiin ja kaikkia muutoksia, jotka koskevat kuolemanrangaistuksen soveltamista aborttiin;

15. korostaa, että Iranin kansalaiset vaativat kansalaisjohtoisten aloitteiden kautta johdonmukaisesti kuolemanrangaistuksen poistamista, sen käytön lopettamista ihmisoikeuksien puolustajia vastaan ja sen suhteetonta käyttöä vähemmistöjä vastaan; tukee Iranin kansalaisyhteiskuntaa ja sen ihmisoikeuksia koskevia rauhanomaisia pyrkimyksiä;

16. kehottaa Irania sallimaan YK:n ihmisoikeusneuvoston kaikkien erityismenettelyjen edustajien vierailut ja tekemään kattavasti yhteistyötä heidän kanssaan, Iranin islamilaisen tasavallan ihmisoikeustilannetta käsittelevä YK:n erityisraportoija mukaan lukien;

17. kehottaa EU:ta käsittelemään ihmisoikeusloukkauksia kahdenvälisissä suhteissaan Iranin kanssa; kehottaa komission varapuheenjohtajaa / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa varmistamaan, että Euroopan ulkosuhdehallinto ottaa edelleen ihmisoikeuskysymyksiä esille EU:n ja Iranin korkean tason vuoropuhelussa; toteaa jälleen kerran, että ihmisoikeuksien kunnioittaminen on keskeinen tekijä EU:n ja Iranin suhteiden kehittämisessä;

18. on tyytyväinen siihen, että neuvosto hyväksyi EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän (EU:n Magnitski-laki), sillä se on EU:lle tärkeä väline, jolla se voi määrätä pakotteita ihmisoikeuksien rikkojille; kehottaa toteuttamaan kohdennettuja toimenpiteitä käyttäen joko EU:n nykyistä Iraniin kohdistuvaa ihmisoikeuspakotejärjestelmää tai EU:n maailmanlaajuista ihmisoikeuspakotejärjestelmää (EU:n Magnitski-laki) niitä Iranin viranomaisia vastaan, jotka ovat syyllistyneet vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin, kuten Iranin ja muiden maiden kaksoiskansalaisten teloituksiin ja mielivaltaisiin pidätyksiin, ja toteaa, että näihin viranomaisiin kuuluvat tuomarit, jotka ovat tuominneet toimittajia, ihmisoikeuksien puolustajia, poliittisia toisinajattelijoita ja aktivisteja kuolemaan;

19. katsoo, että tarvitaan lisää kohdennettuja pakotteita, jos Iranin viranomaiset eivät vapauta Ahmadreza Djalalia, kuten EU ja sen jäsenvaltiot pyytävät;

20. korostaa Iranin hallinnon epävakauttavaa roolia alueella laajemminkin ja tuomitsee sen, että Iranin hallinto on vastuussa lukuisien siviilien kuolemista Syyriassa, Jemenissä ja Irakissa;

21. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, YK:n pääsihteerille, Iranin islamilaisen tasavallan korkeimmalle johtajalle ja presidentille sekä Iranin parlamentin Majlesin jäsenille.